

บทบาทสื่อสังคมออนไลน์กับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม
ผศ.สุพล พรหมมาพันธุ์
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ วันพุธที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2554 หน้า 4

แม้ว่าประเทศไทย จะไม่ประสบภัยพิบัติร้ายแรงจากแผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิเหมือนประเทศญี่ปุ่นในช่วงเวลาที่ผ่านมา แต่ประเทศไทยก็ประสบภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงจากภัยพิบัติน้ำท่วมในเวลาไล่เลี่ยกัน คือ ตั้งแต่ช่วงกลางเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 โดยมีจังหวัดที่ได้รับความเสียหาย คือ จังหวัดนครราชสีมา ลพบุรี ชัยภูมิ ปราจีนบุรี อ่างทอง อยุธยา ปทุมธานี กรุงเทพฯ รวมถึง 32 จังหวัด และนับว่าเป็นเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ที่สุดเป็นประวัติการณ์ในรอบกว่า 70 ปี ไม่ช้าไม่นานเพียงย่างเข้าต้นปี พ.ศ. 2554 ได้ไม่กี่เดือน ประเทศไทยก็ต้องประสบกับชะตากรรมกับภัยพิบัติน้ำท่วมซ้ำอีกครา คราวนี้เสียหายไม่แพ้กัน เริ่มตั้งแต่จังหวัดนครศรีธรรมราช จนถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมแล้ว 10 จังหวัด ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รายงานผลความเดือดร้อนสูญเสีย เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2554 คือ เสียชีวิต 47 ราย กระทบ 10 จังหวัด 100 อำเภอ 650 ตำบล ประชาชนเดือดร้อน 601,085 ครัวเรือน 2,009,134 คน นอกจากนี้ดาวเทียม ตรวจอากาศนาซา พบปริมาณฝนตกในสุราษฎร์ธานีวันเดียวสูงกว่าเดือนที่ฝนตกมากที่สุดถึง 1 เท่า ขณะที่การขนส่งสินค้ายังอัมพาตเนื่องจากรถบรรทุกติดน้ำท่วม ส่งผลให้สินค้าเริ่มขาดตลาด รายงานข่าวจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) แจ้งว่า ดาวเทียม TRMM (Tropical Rainfall Measuring Mission) ภายใต้การบริหารขององค์การนาซา และ สำนักงานสำรวจอวกาศญี่ปุ่น (JAXA) ที่ได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อติดตามสถานการณ์ฝนที่ตกในมหาสมุทรแปซิฟิก โดยข้อมูลจะถูกคำนวณและจัดเก็บไว้ที่ศูนย์การบินอวกาศ กิอดดาร์ด องค์การนาซา ในเมืองกรีนเบลด์ รัฐแมริแลนด์ ได้ตรวจพบว่า สัปดาห์ที่ผ่านมาปริมาณฝนตกในพื้นที่แถบคาบสมุทรมมาเลย์ สูงถึงเกือบ 1,200 มม. และยังพบอีกว่าปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมาในพื้นที่อยู่ในอัตราถึง 50 มม. / ชม. ขณะที่เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา ในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถตรวจวัดปริมาณน้ำฝนได้ถึง 855 มม. ทั้งที่ในปกติแล้วช่วงเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนพฤศจิกายน โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยเพียง 340.5 มม. (www.posttoday.com)

อุทกภัยครั้งใหญ่หลวงหลายครั้งที่ผ่านมา สื่อสังคมออนไลน์ได้มีบทบาทเข้าไปช่วยเหลือประชาชนได้เป็นอย่างมาก เพราะการสื่อสารที่รวดเร็ว เช่น ประชาชนบางคนได้โพสต์ขอความช่วยเหลือลงในเฟซบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter) หรือเว็บอื่นๆ และในขณะเดียวกันเว็บ www.thaiflood.com ศูนย์ประสานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้ช่วยรายงานสถานการณ์ความคืบหน้าต่างๆ ของภาวะน้ำท่วม ในหลายจังหวัด รวมถึงแจ้งถึงศูนย์ให้ความช่วยเหลือ และช่องทางกรรับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทั้งผู้ที่เดือดร้อน และผู้ที่ต้องการให้ความช่วยเหลือได้มาบรรจบกันบนโลกออนไลน์แห่งนี้ เช่น ความที่มีผู้โพสต์ลงในเว็บบอร์ด เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2554 คือ:

หมู่บ้านรินทอง (บางชุมไถ) หมู่บ้านธราศิริ หลัง รพ.สุราษฎร์ธานี น้ำท่วมปิดทาง เข้าออกหมู่บ้าน รถเล็กไม่สามารถออกได้ ไม่มีน้ำใช้, บ.ศรีน้อย ม.3 ช.บ้านนางอาบ ต.เสวียด อ.ท่าฉาง สุราษฎร์ เดือดร้อนถนนทางเข้าทวดตัว ไม่มีไฟฟ้า-น้ำใช้ ออกมานอกหมู่บ้านไม่ได้ ขอความช่วยเหลือด้วย, ขอแรงอาสาจำนวนมาก วันนี้ - 22:00 น. แพ็คถุงยังชีพและขนขึ้นรถ ที่รร.ดุสิต สีลม จะส่งของทั้งหมดลงแจกชาวบ้าน, ศูนย์ช่วยเหลือที่สุราษฎร์ธานี รพ.กองบิน 7, รพ.สวนสราญรมณ์, รพ.กาญจนดิษฐ์ มีแพทย์ และยาที่ต้องสั่งตามใบสั่งแพทย์, ต้องการแพทย์อาสาอีกจำนวนมากเพื่อเปลี่ยนเวรกันลงไปช่วยเหลือทางภาคใต้ ติดต่อ [@DrIittaporn](https://www.facebook.com/DrIittaporn), ขอแรงคนสุราษฎร์ ช่วย มูลนิธิมุทิตาจิต (เยื้องโรงหนังโอบีเดียเก่า) แพคข้าว 8,000 กลอง ให้พุนพิน เคียนซา [@birdman_29](https://www.facebook.com/birdman_29), ต้องการอาสาสมัครจำนวนมาก ประจำศูนย์รับบริจาคช่วยเหลือชาวท่าข้าม สุราษฎร์ธานีที่ประสบภัยน้ำท่วม ติดต่อ สท.จิม 081 370 1318 [@MunicipalLeague](https://www.facebook.com/MunicipalLeague), ไปรษณีย์ไทย เปิดรับ-ช่วยส่งของ

บริจาคช่วยน้ำท่วมภาคใต้ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ทุกแห่ง สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่สายด่วน 02-831-3333 ตลอด 24 ชั่วโมง, อสมท. ต้องการรถบรรทุก เพื่อขนของช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม จาก อสมท. ลงไปภาคใต้ ท่านใดสนใจช่วยเหลือ โทร. 02 245 0700-5 เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายเว็บได้แสดงออกถึงเจตนารมณ์ในการให้ความช่วยเหลือต่อประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ น้ำท่วมครั้งนี้ เช่น www.sanook.com ขอเป็นสื่อกลางจึงขอเชิญชวนพี่น้องชาวไทยร่วมบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์และให้กำลังใจกับผู้ประสบภัยน้ำท่วมภาคใต้ โดยท่านสามารถร่วมบริจาคผ่านบัตรเครดิต Visa, Master Card, PaySbuy, Internet banking และ เคาน์เตอร์ เซอร์วิส ยอดเงินบริจาคทั้งหมดจะนำส่งมอบให้สภากาชาด ภายในสิ้นเดือน เมษายน พ.ศ. 2554 เต็มจำนวน สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมโทรศัพท์ 02-955-0099 ต่อ 2100

สำนักข่าวเอเอฟพี ได้รายงานข่าวถึงบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ว่า - นักวิชาการออสเตรเลียยกย่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสื่อสารขณะเกิดภัยพิบัติ พร้อมทั้งชื่นชมคนจำนวนมากที่แสดงออกถึงมนุษยธรรมอันงดงามผ่านเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไฮเวลล์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร เปิดเผยว่า กำลังศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์หลังเกิดแผ่นดินไหวที่เมืองไครสต์เชิร์ชปีที่แล้ว ไฮเวลล์ ซึ่งเป็นนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นซิดนีย์ ไม่คาดคิดมาก่อนว่า หลังเหตุแผ่นดินไหวครั้งนั้นจะเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติติดตามาอีกมากมาย ทั้งน้ำท่วมและไซโคลนในรัฐควีนส์แลนด์, ไฟป่าทางภาคตะวันตกของออสเตรเลีย, แรงสั่นสะเทือนครั้งที่ 2 ที่ไครสต์เชิร์ช จนมาถึงแผ่นดินไหวและสึนามิครั้งเลวร้ายในญี่ปุ่น ไฮเวลล์เล่าว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เปิดเพจในเฟซบุ๊ก เพื่อช่วยเหลือเหยื่ออุทกภัยในรัฐควีนส์แลนด์เมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมา เธอพบว่าในโลกเสมือนจริงเหล่านี้มี “สำนักทางสังคม” ปรากฏอยู่อย่างชัดเจน “นั่นคือสิ่งที่ฉันประทับใจ มันเป็นการแสดงออกซึ่งมนุษยธรรมและความมีน้ำใจ รวมถึงความรู้สึกที่ว่า 'ถึงฉันจะไม่รู้จักคุณ แต่ฉันก็อยากช่วยคุณ' ” ไฮเวลล์กล่าว “หากนี่คือสิ่งที่เฟซบุ๊กและสื่อสังคมต่าง ๆ มอบให้แก่ประชาชนในยามทุกข์ยาก ฉันคิดว่ามันก็เป็นแหล่งข้อมูลทีพิเศษทีเดียว” ไฮเวลล์กำลังศึกษาว่า ผู้คนติดต่อสื่อสารกันทางเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ในยามวิกฤตอย่างไร และสื่อเหล่านี้จะสามารถทำประโยชน์ได้มากกว่าที่เป็นอยู่หรือไม่ ขณะเกิดอุทกภัยที่รัฐควีนส์แลนด์ เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์กลายเป็นช่องทางระบุที่อยู่ของบุคคลซึ่งพลัดบ้านพลัดถิ่น ทำให้สัตว์เลี้ยงกับเจ้าของได้พบกัน ทั้งยังช่วยรายงานสถานการณ์ล่าสุดในพื้นที่ประสบภัย จนเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับประชาชน “คนจำนวนมากกลับรับรู้สถานการณ์ผ่านสื่อเหล่านี้ แทนที่จะเป็นสื่อกระแสหลัก” แม้ขณะนี้วิกฤตแผ่นดินไหวและสึนามิที่ญี่ปุ่นจะเริ่มคลี่คลายลงแล้ว เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ก็ยังถูกใช้เพื่อแสดงความเสียใจ และส่งกำลังใจไปถึงผู้คนที่เดือดร้อน “สำนักชุมชนเหล่านี้เป็นสิ่งที่โดดเด่น และจำเป็นอย่างยิ่ง” ไฮเวลล์ระบุ (manager.co.th)

หลายประเทศต่างประสบภัยพิบัติจากธรรมชาติอย่างร้ายแรงอย่างที่เรียกกันว่า “ต่างกรรมต่างวาระ” ตั้งแต่แผ่นดินไหว สึนามิ น้ำท่วม ดินถล่ม เป็นต้น สำหรับในประเทศไทย นักวิชาการและผู้รู้หลายคนหลายสำนักต่างสรุปตรงกันว่า ภัยธรรมชาติร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยครั้งแล้วครั้งเล่าเหล่านี้ เกิดจากเหตุปัจจัย 2 อย่าง คือ (1). เกิดจากความแปรปรวนของธรรมชาติเอง, (2).เกิดจากน้ำมือของมนุษย์ ที่ตัดไม้ทำลายป่า เพื่อปลูกยางพารา สวนปาล์ม สร้างรีสอร์ท และสร้างเหมืองแร่ เนื่องจากยางพาราไม่มีรากแก้ว เมื่อฝนตกลงมาอย่างหนัก รากจึงไม่สามารถอุ้ม

น้ำเอาไว้ได้ อย่างไรก็ดีเหตุการณ์ความเดือดร้อนของประชาชนทั่วโลก ซึ่งถูกรบรณาติลงโทษอยู่ในขณะนี้ สื่อสังคมออนไลน์ได้มีบทบาทเข้าไปช่วยเหลือได้อย่างมากทีเดียว เรียกว่า **ช่วยซับน้ำตาชาวโลกให้คลายจากความทุกข์ระทมขมขื่น** ได้อีกทางหนึ่งด้วย.